

..... [p1]

Haarlem 4 September 1883

Eerweerde Heer en hoog geachte Vriend!

Eindelijk kan ik er toekomen om uwen laatsten brief, als immer zoo welkom, te beantwoorden. Ontvang vooraf nog mijn dank voor dien brief, voor de verklarende aantekeningen die Gij er in schreeft, bij 't vlaamsche "kerels" lied¹ en voor de toezendinge der twee deelen "Annales du Comité fl. de Fr." - Hartelijk dank voor die vernieuwe bewijzen uwer goede jonste te mij waart.

Ik hebbe gedaan gemaakt met die jaarboeken, en zende ze U morgen, met de pakkepost, terug. Voor de toezending der andere deelen moet ik U danken. Voor jaren reeds heb ik ze doorgewerkt; en zoo ik er nu nog wat in zou willen nazien, ze zijn in eene boekerij te Leeuwarden ten mijnen dienste.

Mijne vlaamsche reize van dezen zomer² heb ik beschreven, en die beschrijvinge heeft nog al een grooten omvang gekregen. Geen wonder! West-Vlaanderen biedt den Noord-Nederlander, vooral den Fries zoo veel bizonders, zoo veel merkwaardigs, zoo veel schoons! Vooral ook opzichts de volksspreektaal en het volksleven. Dat opstel zal waarschijnlijk geplaatst worden in het Januari-nummer van 't volgende jaar van 't tijdschrift De Tijdspiegel.

..... [p2]

Vooraf zal ik het hier te [Haarlem] in eene openbare vergadering van een letterkundig genootschap, waar van ik lid ben, voorlezen³ Als 't afgedrukt is, zal ik zorgen, U een afdruk te doen toekomen.

.....

- 1 In de [brief van 26/07/1883](#), vraagt Winkler aan Gezelle om de tekst van het Kerelslied uit te schrijven voor een opstel over zijn Vlaamse reis. Winkler meldt in de volgende [brief van 01/08/1883](#) dat dit niet meer nodig zal zijn omdat hij de tekst heeft gevonden. Het gaat over het Kerelslied, lied 85 van het Gruuthusehandschrift geschreven door een onbekende dichter. "Het is een spotlied op de boerenstand die in de middeleeuwen minachtend met 'keerlen' werd aangeduid door de adel en de stedelijke burgerij. In de Noordelijke Nederlanden stond Floris V bijvoorbeeld bekend als 'der keerlen God' wegens diens sympathie voor de lagere standen, een affront in de ogen van zijn standgenoten." (Wikipedia). Winkler publiceerde het in: *Land, volk en taal in West-Vlaanderen* op p.11 met uitleg.
- 2 In juni 1883 bezocht Winkler Gezelle op zijn reis door Vlaanderen. Meer over deze reis in zijn brieven aan Gezelle van [\[21/06/1883\]](#) en [02/07/1883](#).
- 3 Dat gebeurde op donderdag 15 november 1883 voor het genootschap 'Oefening in Wetenschappen' (1798-1892). Zie: Rond den Heerd: 18 (1883), p.406: (recensie van A. Duclos).

Maar al is dat reisverhaal nu gereed, er valt nog wel iets aan bij te werken, en daarvoor heb ik uwe goede hulp noodig. Mag ik U dus wel vriendelijk verzoeken mij te willen helpen, en mij de vragen te beantwoorden, die ik op een afzonderlik stukske papier geschreven, hier bij in sluite?⁴ Gij zult mij daarmede een groot genoegen doen.

Wat Gij mij schreeft aangaande den naam van dat plantje, 't welk wij in een koornveld aan de Leie plukten⁵ en dat een gentsche bloemkweeker het veredeld heeft, en dat Gij mij allichte wat zaads er van zult doen toekomen, is mij zeer belangrijk. Zeer geerne zal ik wat zaads er van hebben om het in mijn hofken te zaaien en de plant er te zien groeien en bloeien als een aandenken aan U in 't bizonder, aan uw West-Vlaanderen in 't algemeen. Het tuiltje er van, dat ik meenam, ligt steeds als eene herinnering in eene lade mijner schrijftafel.

Wat Gij een overdrag of slak noemt, te weten een plaatse geschikt gemaakt om schepen, al slepende, over een dam te trekken, heet hier in Holland een overtoom. Zulke overtoomen waren oudtijds hier menigvuldiger dan heden ten dage; maar er zijn er toch nog wel. Te Amsterdam is er nog een, in d'onmiddelljke

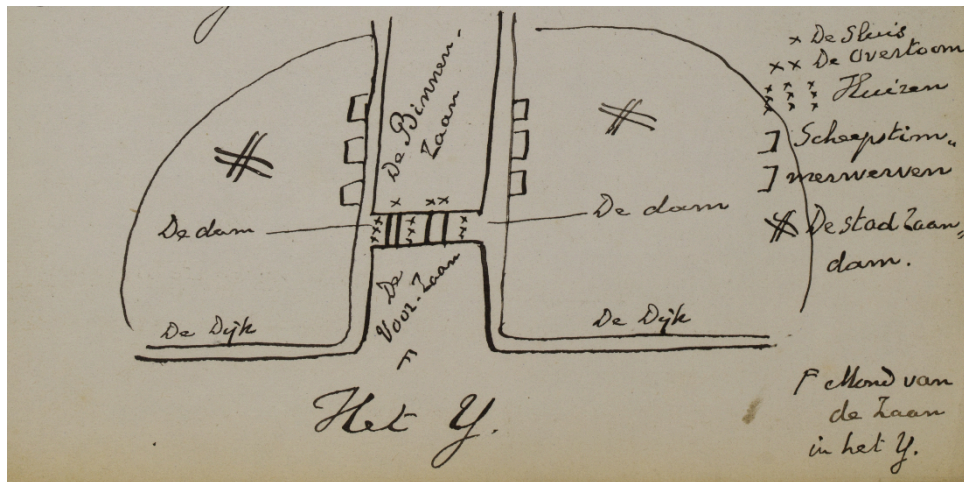
..... [p3]

nabijheid van 't gebouw waar nu de groote toogdag gehouden wordt. Door middel van een vaste windas, met groot wiel, worden de schepen er over den dam gesleept. Verleden Zondag heb ik zelve nog met aandacht dien toestel bekeken. Een groote en dicht bevolkte voorstad van Amsterdam, buiten de Leidsche poort, draagt nog heden den naam van "De Overtoom". In de 16de en 17de eeu was er te Zaandam zulk een overtoom over den dam die de rivier de Zaan afsluit (van daar de naam der stede [*Zaandam*]), en waar de groote driemasters, fregatten, "Oostinje-vaarders", die aan de Binnen-Zaan gebouwd waren, overgesleept werden. Er was toen wel een sluis (zijl of sas) in dien dam, om het water af te tappen, en ook voor kleine schepen geschikt, maer de grooten konden er niet door; de sluis was te smal. De dam was, en is heden nog, te Zaandam (als te Amsterdam en elders) met huizen bezet; de overtoom was tusschen twee huizen ingesloten; 't was een zonderling gezicht die groote schepen tusschen de huizen te zien doorgaan

.....

4 De bijlage met vragen ontbreekt.

5 Zie [brief van Johan Winkler aan Guido Gezelle van 02/07/1883](#).

[p4]

Oudtijds waren de meeste sluisen te nauw om de schepen te verlaten; daarom maakte men, naast de sluis, een overtoom over den dam. Wel te verstaan, voor de groote zeeschepen, die dikwijls in de binnenrakken der stroomen, achter de dammen gebouwd werden; de kleinere binnenschepen gingen door de sluisdeuren. Heden ten dage bout men ook zulke breede sluisen, dat de grootste zeeschepen er gemakkelijk door kunnen - dies heeft men geen overtoomen meer noodig; een groot gemak voor de schippers. En de dammen en sluisen maakt men zoo zwaar en sterk, dat ze de wilde Noordzee dwingen; getuige Ymuiden, de nieuwe Noordzeehaven van Amsterdam. -

Ik bevele mij nogmaals in uwe welwillendheid aan, voor de beantwoording der ingesloten vragen.

En daar bij voege 'k mijne hartelikste groeten, en de betuginge miner hoogachtinge.

Uw toegenegen

Johan Winkler.

Briefbeschrijving

Verzender	Winkler, Johan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	04/09/1883
Verzendingsplaats	Haarlem
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.172-174

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	1 dubbel vel, 211 mm x 134 mm papier, wit papiersoort: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	op zijde 3 onderaan: schets van de hand van Johan Winkler, met voorstelling van de dam en de sluis van de stad Zaandam (de monding van de Zaan in het Y)
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle (inkt, hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5353
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.11662

Inhoud

Incipit	Eindelijk kan ik er toekomen om
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	04/09/1883, Haarlem, Johan Winkler aan [Guido Gezelle]
Editeur	Rik Van Gorp; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
